„mindenkinek van véleménye”

Pipafüst

2010. november • IV. évfolyam, 11. szám | Közéleti Civil Hírmondó | Ára: 100 Ft

Nemzeti Ünnepünk

Még ma is inkább csak az emlékezés napja október 23-a, mert ugyan húsz év alatt sok dokumentum látott napvilágot, filmek és könyvek készültek, de a múlt még túl közeli ahhoz, hogy a teljes valóságot feltártnak tekintsük. 1956-

ban valóban forradalom volt Magyarországon, fiatalok és felnőttek léptek fel a zsarnokság megszüntetéséért.

Nem mondhatjuk még, hogy kellőképpen élni tudunk a húsz éve kivívott szabadsággal: újra kell rakni az erkölcsi alapokat, amelyeken felépülhet az a Magyarország, amelyért történelmünk során annyian áldozták az életüket, egzisztenciájukat. Ehhez olyan összefogásra van szükség, amely 1956 forradalmas napjaiban megvalósult.

Jászfényszaru Város Önkormányzata ünnepi megemlékezést tartott a Nemzeti Ünnep előestéjén október 22-én. Az ünnepi megemlékezést Dr. Gémesi György Gödöllő város polgármestere, a Magyar Önkormányzatok Szövetsége elnöke tartotta, amelyet ünnepi műsor követett.

Kovács Béláné
Pető Magdolna

Fotók: Tóth Péter

Az új társulat I.

Mikszáth Kálmán: Szegedi Napló 1880. április 11. 84. sz.

A »SZÍNHÁZ« rovatból

„Tavaly vettük szokásba, hogy koronkint egy-egy cikket írtunk a társulatról, először megbíráltuk őket úgy, amint vannak, azután pedig bemutattuk időközökben a fejlődésüket. Ez azonban nem bizonyult be olyan hasznosnak, hogy fáradságunkat indokolhatta volna. A vidéki társulatok megcsontosodott elemei nem igen haladnak: ők az örök változatlanság jelképei, mint a malomkövek, leőrlik a nekik kiosztott szerepet, s aztán megint megállanak, míg a molnár el nem indítja.”

Sütő András:

Advent a Hargitán (részlet)

„Elviszed, Uram, rendre mind az élőket, és nagy haragodban még tetézed a büntetést. Nem lehetünk immár együtt a halottainkkal sem. Add vissza bár a halottainkat, Uram, és mi helyetted is feltámasztjuk őket a ragaszkodásunkkal. Az élőket messzire viszed, a holtakat ismeretlenségben tartod, hogy növeld ezzel is a mi magányunkat. Erdeidben, lám, meghagyod a fákat egymás mellett, és a csillagaidat sem szórod szét az égen, hogy ne lássák egymást. Mért éppen a mi gyermekeinket juttatod a szélfútta bogáncsok sorsára? És ha már így jársz el velünk, miért vetted el tőlünk a kiáltás jogát? A kiáltás hangján kellene szólnunk az elveszettekhez, Te pedig a hallgatás parancsával sújtasz bennünket. Fölibénk emelted a Nagy Romlás hótornyait, hogy alatta még a földön kúszó suttogásunk is félelmet keltsen a szívünkben. Azt mondod, Uram: lám, én is egyedül vagyok, mégis be szépen hallgatok. Igen Uram, csakhogy néked a hallgatás hatalom. Miért tévesztettd azt össze a mi kényszerűségünkkel? Add vissza nekünk, Uram, a kiáltás jogát, és vedd el tőlünk, Uram, a hallgatás kényszerét. Szelídítsd meg, Uram, a hótornyaidat, hogy felemelt hangon szólhassunk az elveszettekhez.”

A **Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság**
2010. november 19-én, pénteken
de. 9.00 – du. 18.00 között
rendezi meg
a hagyományőrző

Erzsébet napi népművészeti és kézműves kiállítást és vásárt,

melyre tisztelettel és szeretettel
meghívjuk az érdeklődőket,
az Adventre készülődő közönséget.

16.00 órától
a Fotókiállítás megnyitója:
„Az én világom” – Kiss Judit,
„Jászsági templomok” – Pető István

A rendezvény helyszíne:
a város központjában,
a **Petőfi Művelődési Ház**
termei
(Jászfényszaru, Fürst Sándor u. 1.).

Jeles évfordulók

November

165 éve született Teleki Sámuel (Sáromberke, 1845. november 1. – Budapest, 1916. március 10.) világhírű Afrika-kutató. Debrecenben, Göttingában és Berlinben tanult természettudományokat. 1886-ban expedíciót szervezett az akkor még nagyrészt ismeretlen Kelet-Afrikába. Útjuk során kb. 3 000 kilométeres útszakaszt térképeztek fel, felfedezték a Rudolf és a Stefánia tavat és a később Telekiről elnevezett vulkánt. Megmászták az 5310 m magas Kilimandzsáró és a 4680 m magas Kenya hegyet. Addig ismeretlen népcsoportokról adtak hiteles hírt; tekintélyes néprajzi, állatbőr- és trófeagyűjteményt hoztak haza, létrehozva a Néprajzi Múzeum Afrika gyűjteményének alapjait. Szintén az expedíció eredménye volt, hogy végig fényképeztek és így páratlan értékű fotódokumentációs anyagot hoztak létre. Később még két nagyobb utazást tett: 1893-ban Indiában és az indonéz szigetvilágban járt, 1895-ben pedig visszatért Afrikába.

110 éve született Bruckner Győző (Késmárk, 1900. november 1. – Budapest, 1980. március 8.) Kossuth-díjas kémikus, gyógyszervegyész. Tanulmányait a budapesti József Műegyetemen, a szegedi Ferenc József Tudományegyetemen és a Berlini Műszaki Egyetemen végezte. A 20. századi magyar szerves kémia tudományának kimagasló jelentőségű alakja, az analitikai kémia iskolateremtő egyénisége volt. 1938-tól 1949-ig a szegedi, 1949-től 1970-ig a budapesti tudományegyetemeken folyó szerves kémiai kutatásokat irányította, az általa vezetett intézményeket szakterületének fontos tudományos műhelyeivé, központjaivá fejlesztette. A mikroanalitikai vizsgálatok magyarországi meghonosítása, a hazai peptidkémiai kutatások elindítása, számos gyógyhatású vegyület izolálása és szintetizálása fűződik a nevéhez.

125 éve született Remsey Jenő György (Nagykőrös, 1885. november 2.–Gödöllő, 1980. július 26.) festő, grafikus. Nővére, Remsey Gizella színésznő jóvoltából került be a Szűz utcai műterem baráti körébe, Gulácsy Lajos, Erdei Viktor, Fülep Lajos társaságába, ahol kedvet kapott a művészi tevékenységhez és autodidakta módon képezte magát. Szociális témájú képeivel hívta fel magára a figyelmet. 1909-ben került a gödöllői művésztelepre, ahol otthonra talált. Rendkívül termékeny művészi pályát hagyott maga után, képzőművészként festett portrét, freskót, történelmi képet, készített rézkarcot, szoborpályázatot is nyert, iparművészként tervezett szőnyeget, gobelint, színes üvegablakot, sőt írói munkássága is jelentős.

200 éve született Erkel Ferenc (Gyula, 1810. november 7. – Budapest, 1893. június 15.), magyar zeneszerző, karmester és zongoraművész. Pályáját zongoraművészként és zenepedagógusként kezdte Kolozsváron, de alkalmilag vezényelt is és zeneszerzéssel is próbálkozott. Pesten 1834-ben mutatkozott be, majd véglegesen is ott telepedett le. Két éven át a Pesti Városi Német Színháznál, és a Budai Magyar Színjátszó Körnél dolgozott karnagyként. 1837-ben a Pesti Magyar Színházhoz került első karmesteri minőségben. Itt mintegy három évtizeden át dolgozott. 1840-ben írta meg első operáját, a *Bátori Máriát*. 1844-ben megnyerte a Kölcsey *Himnuszának* megzenésítésére hirdetett pályázatot. Az 1848–49-es forradalom után a főváros hangversenyéletének fellendítésén fáradozott. Vezetésével alakult meg 1853-ban a Filharmóniai Társaság. *Bánk bán* című operáját, amely egyben pályájának csúcsát is jelentette, 1861-ben mutatták be. Közreműködött a Zeneakadémia megalakításánál (1875), amelynek ezután tíz éven át igazgatója és zongoratanára volt. Az 1884-ben megnyíló operaház főzeneigazgatója lett. Erkel nevéhez fűződik a magyar nemzeti opera megteremtése.

135 éve született Klebelsberg Kunó (Magyarpécska, 1875. november 13. – Budapest, 1932. október 11.), a két világháború közötti időszak legjelentősebb kultúr- és tudománypolitikusa. Egyetemi tanulmányait Budapesten, Berlinben és Münchenben, majd a párizsi Sorbonne-on végezte. 1921 és 1922 között belügyminiszter volt; de neve akkor vált híressé, amikor 1922 és 1931 között vallás- és közoktatásügyi miniszterként dolgozott. Népiskolai programja keretében 5000, főként tanyai iskolát létesített, megreformálta a középiskolai oktatást, bevezetve a reálgimnáziumot. Szegeden, Debrecenben és Pécsett egyetemi építkezésekkel megteremtette a felsőoktatás korszerű műhelyeit. A tudósutánpótlás érdekében létrehozta a Collegium Hungaricumokat és az egyéb külföldi ösztöndíjak rendszerét. Megsokszorozta a hazai kutatói állások számát, tudománypolitikai és kultúrdiplomáciai koncepciót dolgozott ki. Az Akadémia támogatását és politikától való függetlenségét törvénnyel biztosította. A Széchenyi István Tudományos Társaság megalapításával (1927) az üzleti világ befolyásos embereit szándékozott kapcsolatba hozni tudósokkal, tudományos intézetekkel. Már miniszteri pályafutásának kezdetén, 1922-ben megfogalmazta programjának alaptételét: *„A magyar hazát ma elsősorban nem a kard, hanem a kultúra tarthatja meg és teheti naggyá”*.

100 éve született Lajtos Árpád (Pancsova, 1910. november 22. – Budapest, 1986. május 25.) katonatiszt vezérkari tiszt, Dayka Margit színművésznő utolsó férje. Katonacsalád sarja, az érettségi után, 1928-tól a Ludovika Akadémián tanult, 1932. augusztus 20-án avatták hadnaggyá. Katonai karrierje folyamatosan ível fölfelé. A doni katasztrófa után a német főhadiszálláson volt összekötő tiszt. Az 1944-ben megalakult Szent László hadosztály vezérkari főnökévé nevezték ki. A nagy veszteségeket elszenvedett hadosztályt – a katonák életét védendő – a kifejezett német parancs ellenére kivonta a tűzvonalból, és a Balaton térségében pihentette. Hadifogolyként a Szovjetunióba került, csak 1948 szeptemberében tért haza. 1949-ben elbocsátották a hadseregből, majd 1950-ben koholt vádak alapján 12 év fegyházbüntetésre ítélték, ahonnan 1956 augusztusában kegyelemmel szabadult. Fizikai munkákból élt, majd műszaki fordítói munkát végzett. Közben, 1961-től az állambiztonság sürgetésére dolgozott a doni 2. magyar hadsereg tragédiáját feltáró emlékiratain. Sára Sándornak sikerült szóra bírnia őt *Pergőtűz* című, 1981-es, nagy port felvert dokumentumfilmjében. Emlékiratainak 1989-es megjelentetését már nem érte meg. Felesége, Dayka Margit 1986. május 25-én bekövetkezett halála után, még aznap megmérgezte magát.

(Forrás: Neumann-ház – Jeles napok, MTA KFKI – HISTÓRIA, Új Könyvpiac – Évfordulók)

Indul a LEADER program átalakításának társadalmi vitája!

A VM társadalmi vitára bocsátja a LEADER program vitaanyagát. A programot a bonyolult eljárásrend és a hosszadalmas döntési folyamat miatt érte a legtöbb kritika.

„Célunk, hogy a pályázatok elbírálási idejét megfelezzük, különválasszuk a kis és nagy projektek döntési eljárásrendjét, biztosítsuk a Helyi Akciócsoportok átalakulásának lehetőségét és kiszélesítsük érdemi döntési jogköreiket.

A vitaanyag a program mielőbbi egyszerűsítése érdekében konkrét témaköröket fogalmaz meg, a problémák megjelölésével és a megoldási javaslatokkal együtt.

A Társadalmi vita 2010. november 21-én zárul. *Ezt követően a visszajelzések alapján, 2011 tavaszán már egy új, az igényeknek sokkal inkább megfelelő pályázati ciklus valósítható meg.*

A véleményeket és észrevételeket a http://www.mnvh.eu/?q=leader_velemeny honlapon várjuk.”

Forrás: Civil Területfejlesztési Hírmondó

Pályázati felhívás a 2011. évi Jászságért Díjra

„A Jászságért” Alapítvány kuratóriuma ezúton közzéteszi az általa alapított

Jászságért Díj

huszadik alkalommal történő kiírását.

E díjat az a személy nyerheti el életműve elismeréseként, aki a Jászság kulturális és oktatási életében kiemelkedő alkotómunkát végzett.

A díj adómentes összege: 1.000.000 forint.

A díjazandó személyére részletes indoklással javaslatot kér és vár a kuratórium magánszemélyektől és jogi személyektől egyaránt.

A javaslatok benyújtásának határideje: 2011. február 28.

A Jászságért Díj átadására a 17. Jász Világtalálkozón kerül sor Jásziványon.

A javaslatokat az alábbi címre kérjük eljuttatni:
„A Jászságért” Alapítvány kuratóriuma
1537 Budapest 114 Pf. 367. • alapitvany@jaszokegyesulete.hu

Orgonahangverseny

2010. december 19-én, vasárnap, délután 16.00 órától
Orgonahangversenyre hívjuk az érdeklődőket, amelyet az Adventi Kávéház keretében a Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság és a Petőfi Művelődési Ház szervez, Jászfényszaru Város Önkormányzata támogatásával.

A rendezvény helye: Petőfi Művelődési Ház nagyterme
5126 Jászfényszaru, Fürst Sándor út 1.

Előadó: Fekete Nándor orgonaművész

Az orgonaművész önéletrajza

A miskolci Egressy Béni Zeneiskolában kezdtem zenei ismereteimet zongoristaként. Majd a miskolci Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában folytattam orgonistaként, Varga László irányításával. Több alkalommal is részt vehettem Pálúr János, Lehotka Gábor, David Titterington (London) és Dr. Karasszon Dezső mesterkurzusain, akinek zenei interpretációja oly közel állt ízlésvilágomhoz, hogy elhatároztam, nála szeretném folytatni művészi tanulmányaim.

2002-től a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karán, egyetemi tagozatos orgona szakos hallgatóként, Dr. Karasszon Dezsőnél tanulhattam. Számos alkalommal voltam aktív résztvevője Ewald Kooiman amszterdami professzor úr nemzetközi mesterkurzusain, Berlinben.

2003 nyarán Belgiumban, Brugge városban – a Flamand Fesztivál keretében – megrendezett nemzetközi orgonaversenyen sikeresen szerepeltem, mint legfiatalabb előadó.

2007-ben fejeztem be tanulmányaimat a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem orgonaművész, -tanár szakon, kiváló minősítéssel.

Ekkor el kellett döntenem, hogy merre tovább. Tanári állásajánlatot kaptam az Amerikai Egyesült Államok egyik magánegyetemére, de nem akartam úgy itt hagyni Magyarországot, hogy ne próbáljak szerencsét, mivel sok minden köt ide. Másrészt nem oktatóként, hanem előadóművészként szerettem volna kamatoztatni megszerzett tudásom.

Következő lépésként körülnéztem, milyen állapotban vannak kis hazánk orgonái. Természetesen szívem csücske a templomi hangszerek megszólaltatása, de sajnos kevés olyat találtam Magyarországon, melyeken hitelesen lehetne interpretálni az orgonairodalmat. Így jött az ötlet, hogy vásárolok egy szállítható professzionális digitális orgonát, melyet elsők között a 2007-es Miskolci Kamarazenei Nyár keretein belül mutattam be, ami akkor Európa legújabb fejlesztései közé tartozott. Az ilyen koncerteknek, elsősorban azaz előnye, hogy kristálytisztán csendülnek fel a világhírű templomok orgonáinak ámulatba ejtő síphangjai, ráadásul a közönség láthatja is a művészt előadás közben, mert nem a karzat rejtekében alkot. Ebből adódóan nemcsak egy teljes teret betöltő különleges hangzást kapnak, hanem látványban is részesülnek, mindemellett a hallgatóság sorai közt sétálva, műsorvezetője is vagyok az estnek. Hihetetlen sokat számítanak a darabok előtti érdekes felvezetők a művek megértéseiben. Úgy gondolom ez az a három tényező, melyektől interaktív koncertjeim sikeresek. Nemrégiben megtapasztalhattam azt is, hogy ez a csodálatos hangszer akár egy díszteremben, vagy szabadtéri rendezvényen is képes például katedrálishangzást reprodukálni, ugyanis hangfalon belül oldja meg az általam beállított visszhangfajtát, s annak igény szerinti hosszúságát. Az elmúlt időszakban több mint 100 szóló koncertem volt és ez alapján bátran állíthatom, hogy nem halt ki az igény az emberekből a szépre, a művészire, s nem utolsó sorban az újra.

2010 nyarától, a Viscount Magyarország Kft. szponzorálásával a világ legmodernebb digitális orgonájával koncertezem, mely 10 éves fejlesztés eredménye.

www.nandorgona.hu

A Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége (FATOSZ)

Immáron 16 éve szolgálja az ország vidéki és agrártérségeinek gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődését a minőségi falusi turizmus országos hálózattá fejlesztésével. Képviseli a szolgáltatók gazdasági és jogi érdekeit, és egyben különös gondot fordít a tevékenység fenntarthatóságának biztosítására. A tiszta, nyugodt falusi környezet, az egészség megőrzését és visszaszerzését célzó szolgáltatások széleskörű fejlesztése különösen vonzóvá teszi a falusi turizmus igénybevételét azok számára, akik a mai rohanó és szennyezett világunkban az egészséges életmód és aktív turizmus lehetőségeit keresik. A falusi turizmus legfőbb jellemzői a természettel való szoros kapcsolat, a családias vendéglátás, az egészséges táplálkozás, a mozgás, sport- és rekreációs programok. Ugyanakkor a népi hagyományok, kézművesség, a vidék kultúrájának megismerése lelki, szellemi gazdagodást is jelent.

Dr. Csizmadia László elnök

A hónap vendégháza

Gedeon Tanya

A Kiskunsági Nemzeti Park szomszédságában, különleges természeti környezetben, egy kiszáradt tómeder és erdők övezte **eredeti pusztai tájon** található egy hagyományos, **nádtetős, különleges épület,** a Gedeon Tanya. Minőségi kétágyas szobák, igazi helyben előállított alapanyagokból, nagyobb részt **biohúsnak számító mangalicából** és **szürkemarhából készült házi ételek.** Zöldségek, amelyek helyi termelőktől valók, szintén az egészség jegyében. **Borok,** amik igazán alföldi szőlőből készülnek, bennük 2 ezer óra napsütéssel.

Tűzrakó helyükön grillezett ételek, bográcsban készült gasztronómiai finomságok sokasága sül-fő. Míg az ételek elkészülnek – hiszen télen-nyáron megrendelésre nyitva tartanak – különböző téli-nyári programokkal vidítják fel gyermek és felnőtt vendégeiket. Előbbieket talán a **játszótér** után a kis **mangalica malacok, a csacsi és a mamája, a szürkemarha bocik** vagy épp a **kiscsikó** hozza lázba. A felnőtteket várják a ló és lovas ismerkedésből adódó élmények vagy az **ökrös fogatozás magyar szürkékkel.** A tanyáról nem hiányozhat a puszta legendás ékessége a gémeskút.

Túrázás, kirándulás vagy csak egyszerűen a pihenés, de akár a táborozás, a családi ünnepek rendezése, mind olyan foglalatosság, amire mindig van jó ötletük és ajánlatuk.

Forrás: FATOSZ

Garabonciás kecskesajtok – A tejesség igényével…

Kézműves sajtműhelyünk nagyszerű kulináris meglepetéseket tartogat az Ön számára!

Esztétikus csomagolás, gondos kézi munka, páratlan zamat, és ami a lényeg: benne van a lelkünk is...

Félkemény és **lágy sajtjainkat, túróféleségeinket,** valamint **tej- és joghurt készítményeinket** a tej minden lényeges alkotóelemét megőrző alapanyagokból készítjük. Egyedi íz-világú termékeinkkel az **egészséges táplálkozás népszerűsítéséhez,** valamint a **sajtfogyasztás kultúrájának hazai térhódításához** szeretnénk hozzájárulni

Forrás: FATOSZ

A hónap vidéke

Homokhátság

A **Duna-Tisza köze legnagyobb földrajzi tájegysége** a Homokhátság. Ez adja igazán Kiskunság és a nemzeti park jellegzetes arculatát. A történelem különös alakulása, a nagy történelmi sorsfordulók hatásai máig érezhetők. Pusztáink azért értékesek, mert egyszerre jelenítik meg kulturális és természeti örökségünket.

A homokhátságon három, valamikor összefüggő homokvidék tartozik a nemzeti parkhoz: a Fülöpházi homokbuckák, Orgovány és Bugac. Ezek közül a legészakibb a Fülöpházi buckavidék, mely egykor szervesen kapcsolódott a turjánosokhoz is. A bugaci ősborókás borókás-nyárasai, az orgoványi buckák szinte elegymentes borókásai feledhetetlen látványt nyújtanak.

A bugaci területen a zárt homoki gyepeken valamikor rengeteg állatot tartottak. Ma **a nemzeti park egyik legismertebb területe,** ahol a **Pásztormúzeumban** a természeti értékek mellett a pásztor-hagyományokat is bemutató kiállítás látható.

A géntartalékok fenntartását tűzte ki célul az a projekt, amelyet a Kiskunsági Nemzeti Park nagyállási Génbank telepe és a **bugaci szürkemarha-gulya** hivatott közvetlenül szolgálni. Az ősi magyar háziállatok eredeti pusztai környezetben a hagyományos külterjes körülmények közötti fenntartásának támogatása, bemutatása fontos, az érintett állatfajok hosszú távú fennmaradásához nélkülözhetetlen feladat, amelyhez a Gedeon tanya állatai is hozzájárulhatnak. A kiemelkedő természeti értékek nemzetközi elismeréseképpen a **Kiskunsági Nemzeti Park területének kétharmadát az UNESCO Ember és Bioszféra (MAB) programja Bioszféra Rezervátummá nyilvánította.**

Főbb látnivalók: Pásztormúzeum és Pásztorskanzen, Bugac, Boróka és Erdei Tanösvény, Hajósi pincesor, Hajósi kastély

Forrás: FATOSZ

A HANGYA története

„Egynek minden nehéz, sokaknak semmi sem lehetetlen”
(gróf Széchenyi István)

„A II. Világháború előtti időszakban Magyarország valamennyi településén jelen voltak a HANGYA szövetkezetei; székházzal, kereskedelmi átvevő-hellyel, hitelszövetkezeti partnerséggel, és azzal a szellemiséggel, hogy az összefogás, **a szövetkezés az egyetlen út arra, hogy a termelők megfelelő pozíciót érjenek el a piacon, hogy a gazdatársadalom piaci érdekei érvényesüljenek.**

Gróf Károlyi Sándor munkájának, valamint az akkori mezőgazdasági miniszternek köszönhetően 1888. évben az országgyűlés napirendjén már szerepelt a szövetkezetek témája, majd az 1896-os agrárprogram tartalmazta a szövetkezetek támogatását, a szövetkezeti eszme fejlesztését is. Ezt követően emelkedett törvényerőre **1898-ban az Országos Központi Hitelszövetkezetről** szóló törvénytervezet, majd ugyanebben az évben létrejött a **termelő-értékesítő és fogyasztási szövetkezetek HANGYA központja** is. A korabeli viszonyokat a HANGYA első 25 évéről szóló – saját kiadású – jubileumi könyve így jellemzi:

„…A közgazdasági szabadság pompásan csillogó leple alatt sorvasztó folyamat indult meg, s egész vidéket ítélt halálra. Az üzérszellem hitel formájában adta be a mérget a falu népének, mely a mezőgazdasági bajok közepette kapva- kapott a halálos segítség után. Országszerte merészen tombolt a hitel-uzsora... A szorult helyzetbe került gazdák előre eladták a termésüket a falubeli uzsorásnak, aki gyakran váltót vett, s az így kiszolgáltatott adós feje fölött hamarosan megüttette a dobot. A kényszerárverések járványszerűen terjedtek... A törvényhozás sem a föld népét, sem a termését nem védte a külföldi verseny megsemmisítő támadásával szemben... Az uzsora ellen és a kereskedelmi leleményesség (gépmegrendelések, részletfizetéses rendelések gyűjtése, váltókkal való visszaélések) sokféle fajtája ellen védhette volna ugyan a törvényhozás a falusi népet, de ki gondolt erre az „állami beavatkozásra” a közgazdasági liberalizmus mézes heteiben?!”

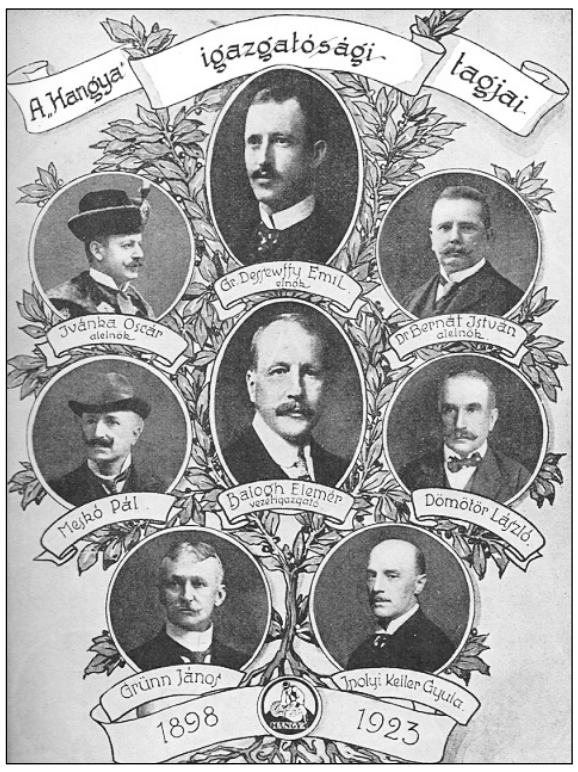

A HANGYA stratégiai alapelve e bajok orvoslására az volt, hogy lerövidítve az áru és szolgáltatás útját az értékeket és a pénzt is minél nagyobb hányadban a rendszerén belül tartva megteremtse az egyén és a vidék boldogulásának anyagi és társadalmi feltételeit. Ezek az erények az I. világháborút megelőzően kialakult szervezeten keresztül a Trianont követő trauma feldolgozásában is – mind az anyaországban, de különösen Erdélyben, de Felvidéken is Hanza névre „átkeresztelve” – nemzetmentő hatást fejtettek ki, a magyarság összetartó erejét jelentették. Ma már kevesen tudják, de Magyarország 1920-as években történt felemelkedésében Klebersberg Kunó oktatási programja mellett a Bethlen kormány által a HANGYA szövetkezeti üzletrészéhez nyújtott állami támogatás volt a meghatározó.

Így lett **a HANGYA Közép-Európa egyik legnagyobb vállalatcsoportja** úgy a tagságát, mint a kereskedelmi tevékenységét illetően, hiszen 1940-ben több mint 2000 tagszövetkezete volt 700.000 taggal, 30 konzervgyára, 20 ipari üzeme, és 400-nál több boltja.

Az 1945 után bekövetkezett kommunista hatalomátvétel és az azt követő törvénytelenségek, így az államosítás során az összes HANGYA vagyon gyakorlatilag kártalanítás nélküli lefoglalásra került. A vidéki HANGYA boltokat és telephelyeket főként a földműves-szövetkezetek, majd később az ÁFÉSZ néven alakított szövetkezeti jellegű társaságok tulajdonába adta az állam, formálisan ügyelve, de tartalmilag erősen korlátozva a tagok demokratikus döntéshozatali lehetőségét. Ezt segítette elő, hogy a gazdák, mint TSZ tagok már nem kötődtek a földhöz, illetve az ÁFÉSZ tagok a fogyasztói-ellátó szövetkezetekhez. A termelő telephelyén működő felvásárló-helyek/ manipulálók a szövetkezetesítéssel elveszítették a létjogosultságukat, majd amikor néhány ágazatban megengedett lett a „maszekolás”, ismét elindult a felvásárlás, de az ÁFÉSZ színeiben. A HANGYA vagyon többi része szintén törvényi szabályozás nélkül lett széthordva, elherdálva.”

Forrás: Magyar Termelői Értékesítő és Szolgáltató Szervezetek/Szövetkezetek Együttműködése HANGYA honlapja

Jeles napok ünnepi népszokások

November – Szent András hava

November 1. Mindenszentek napja: Mindenszentek – latinul: Festum omnium sanctorum – a katolikus egyházban az összes üdvözült lélek emléknapja. Mindenszentekkor azon szentekről emlékeznek meg, akiknek nincs külön emléknapjuk. Az ünnep 2000-ben lett ismét munkaszüneti nap Magyarországon.

November 2. Halottak napja: Az egyházi ünnepből vált fokozatosan általános népi megemlékezéssé.

November 11. Márton napja: a Pannóniában született tours-i püspök emléknapja, amelyet az 1611. évi nagyszombati zsinat határozata szerint még megünnepeltek. Szent Márton a középkor egyik legnépszerűbb szentje volt, kultusza hazánkban is virágzott, emlékét helynevek, oltárképek egyformán őrzik. A 14. sz.-i krónikákban határnapként szerepelt: a tisztújítás, a fizetés, a jobbágytartozás lerovásának napja. A Márton napjai járandóság a pap, a felköszöntés (recordatio) a tanító javadalmai között szerepelt.

November 19. Erzsébet napja: Árpád-házi Szent Erzsébet (1207–1231) talán az egyetlen magyar női szent, akit más országokban is tisztelnek. Vele történt a híres ún. rózsacsoda. A legenda szerint szegényeknek vitt kenyeret télen, és a kenyér a kötényében rózsává változott, amikor apja, II. András kérdőre vonta emiatt.

November 25. Katalin napja: A Katalin nap női dologtiltó nap. Közismert a Katalin-napi időjóslás: „Ha Katalin locsog, akkor karácsony kopog." E nap az advent kezdése előtti napokra esik, utána már sem lakodalmat, sem táncmulatságot nem tartottak.

November 30. András napja: Szent András apostol a hagyomány szerint átlósan ácsolt kereszten halt mártírhalált. Az ilyen keresztet nevezik andráskeresztnek.

András egyike annak a két tanítványnak, akik először követték Jézust. Kezdetben Keresztelő János tanítványai közé tartozott, de amikor meggyőződött róla, hogy Jézusban megtalálták a Messiást, hozzá csatlakozott.

András ünnepét a naptárak november 30-ra teszik. András napkor kezdődnek a disznóvágások. A disznóölést követő vacsora – disznótor – országszerte jeles alkalom volt az adománygyűjtésre, köszöntésre.

SZÜRET

A szüret időpontja a 18-19. században hagyományosan meghatározott volt, valamilyen jeles naphoz kötődött Szent Mihálytól (szept. 29.) Simon-Júdás (okt. 28.) napjáig. Az Alföld több vidékén Szent Mihály-napkor kezdték a szüretet. A Dunántúl nagy részén és Erdélyben Terézia (okt. 15.), a Balaton és Kőszeg vidékén Orsolya (okt. 21.), Tokaj-Hegyalján Simon-Júdás (okt. 28.) napján.

A kisebb szőlőkben ma is a család meghívott segítőkkel szüretel. A házigazda, a tulajdonos vendégül látja a szüretelőket étellel-itallal, a szőlőből, mustból kóstolót vihetnek haza. Nagyobb szabású mulatságokat, szüreti felvonulásokat hagyományosan a bortermő vidékeken rendeztek, az aratási szokásokhoz hasonlóan. A szüreti szokásokhoz hozzátartozik az evés-ivás, ének, tánc, szüreti felvonulások és bálok. A somlói leírás kicsit részletesebben írja le a szüretet, az elmaradhatatlan gonosz, rossz szellemeket elűző zajcsapásokkal: „A vinczellérek, mintha mozsarakat sütögetnének, úgy dongatják abroncsoló sulykaikkal a hordókat. A szedők pedig szüreti dalokat zengenek a »Bort ittam és boros vagyok« s a

Szedjük a csóka dinkát,
Azt a borbő kékkadarkát,
Hadd teljék a puttonyom,
Aki első végzi rendét,
És felönti telt edényét,
Azt... megcsókolom.

A csöbrösök illendően felpántlikázva, bodor pipafüst között czipelik a megtelt csöbröket. Itt amott szól a zene, közbe közbe durran a puska, száz meg száz torok kiáltásától kísérve" (Réső Ensel 1867: 242).

Az e századi szüreti szokások leírásánál feltűnő, hogy ez alkalomra tisztségviselő szereplőket választanak, és a felvonulásokban a farsangihoz hasonló maszkos alakok tűnnek fel. Topolyán a nagybirtokon a cselédek szüreteltek, kiskertekben a család. Ez utóbbiaknál citerára, tamburára mulattak.

Mikor a szüret befejeződött, megtartották a ***szüreti bálokat.*** Külön az iparosok, a gazdalegények, a szegények. Szüreti felvonulást is rendeztek, választottak bírót, bírónét a legügyesebb csőszlányok, csőszlegények közül. A bíró kíséretéhez tartozott két pandúr, két kisbíró és két cigány. Az utóbbi kettő feladata volt, hogy cigánynak öltözve mókázzanak. A bíró és bíróné kocsiját a két pandúr kísérte lovon, mögöttük lányok ültek a kocsiban, virágkoszorúval díszített kosarakkal. A legények a lányok mellett lovagoltak. A szőlőben leszedtek annyi szőlőt, amennyi a bálterem díszítésére kellett. Nagy fürtöt készítettek, amit a fő helyre tettek. Ezt az éjszaka folyamán ellophatták, vagy a végén kisorsolták. A csőszlegények és -lányok feladata volt, hogy vigyázzanak a szőlőlopásra. A nagygazdák, iparosok szüreti bálján a húszas évektől stilizált „magyar ruhában" jelentek meg a lányok. A szőlőbe az asszonyok ennivalót vittek. A zenészek végiglátogatták a szüretelő családokat. A legények a zenészekkel előbb hazaindultak a táncterembe, ahová csak azok a lányok mehettek, akiket a legények elhívtak. Reggelig mulattak. A második világháború óta a családok nem szüretelnek egyszerre, így a bált a szüret után két-három héttel tartják. Egy-egy család vállalja fel a rendezését, a gazdát bálkirálynak nevezik (Vasas–Salamon 1986: 159–160).

Kanász, 1940 – Csorvás, Kecskés István.
Fotó: Dohányos András és Szente Károly gyűjtése

Turán szüretkor birkát vágtak, gulyást készítettek belőle. Este tánc is volt. Maskarákba öltöztek: csendőrnek, koldusnak, pásztornak. Bekiabáltak: „Be engedtek-e vagy nem? Meg akartok halni vagy nem?" A válasz az volt: „Ha jók vagytok begyühettek, ha rosszak vagytok, mehettek tovább!" Ezután beléptek, vacsoráztak, ettek, mustot ittak és részt vettek a táncban (Schram 1972: 132–133).

A **Tokaj-Hegyalján** megrendezett szüreti mulatságok ma is élnek, idegenforgalmi látványosságok. A **felvonulás** élén két leány halad, köztük egy legény, aki az ún. kapáscímert viszi. Mögöttük megy a két sáfár, utánuk pedig két legény a baksus figuráját viszi. A baksus hordón keresztbe tett lábbal ülő figura, lopótökkel és pohárral. Őket követik a szőlőkoszorút vivő lányok, szekéren, vontatón. Leányok, legények, gyerekek kereplővel zajonganak. A felvonulás résztvevői között maszkos alakok is vannak. Például nőnek öltözött férfi, aki a nézők karjára rafiát köt, s akinek megváltásul fizetni kell. A felvonuláshoz tartozott a kádártánc. A baksus figurája megfigyelhető Mádon, Olaszliszkán is. A menetben található még keréken forgó bábu, táncos kerék. A keréken forgó pár figurája helyenként megtalálható a farsangi, sőt az aratási felvonulásokban. A bodnártánc **Erdőbényén és Mádon** volt ismert. Nemzetiszínű szalagokba csavart abronccsal táncoltak a férfiak. Ujváry Zoltán megállapította, hogy a tokaj-hegyaljai bodnártánc, baksus figurája és a keréken forgó bábuk német eredetűek, melyek azonban néhány emberöltő alatt a tokaj-hegyaljai szüreti felvonulás kedvelt hagyományává lettek (Ujváry 1975: 70–92). A két világháború között nemcsak a bortermő vidékeken rendeztek szüreti felvonulásokat, bálokat. Például a Bódva vidékén a felvonulás főszereplői a csőszgazda, csőszgazdáné, bíró, bíróné, a kisbíró, kisbíróné, csőszfiúk, csőszlányok voltak. A magyaros ruhába öltözött lányok és legények ökrös szekereken vonultak végig a falun. A tánchelyiségbe felakasztott szőlőfürtöket a csőszgazda és csőszgazdáné őrizte, és aki lopni próbált, azt tréfásan megbüntették. A mulatságot reggelig tartó tánc fejezte be.

KUKORICAFOSZTÓ

Őszi társasmunka a kukoricafosztás. A kukoricafosztó elnevezései a magyar nyelvterületen változatosak. Nevezték tengerihántónak, a nyelvterület keleti részén máléfejtőnek, a székelyeknél bontónak. A résztvevőket általában meghívták, de például a Bácskában a kapura tűzött zöld gally jelezte, hogy abban a házban kukoricafosztás lesz.

A **baracskai** kukoricafosztásról így ír a múlt századi szokásgyűjtemény: „Szt. Mihály után, hogy a kukoriczát hazahordják a gazdák, fosztásra a falu legényeit és leányait meg szokták hívni, mert áldott a sok kéz. Este a tehetősb gazdák zenét is fogadnak, s a gyülekezők e mellett végezik a munkát, a nők a fosztással vesződnek, a férfiak pedig a java kukoriczát szépen összefonják minden alakba, s ha egy-egy nagyobb fonást elvégeznek, tánczra kerekednek. Munka után enni, inni s némelyek kukoricza részt is kapnak. Hol zene nincs, ott énekszóval ülik meg ezt a napot" (Réső Ensel 1867: 57).

A **szatmári** kukoricafosztás rövid leírásában utalás történik az ekkor is szokásos maszkos játékra: „Nevetséges bohóckodás adja magát elő a »máléhántás« idején, midőn a házba gyűlt tömeg közé egypár bukfencz vettetik; kik suskával bő öltönyeiket roppant vastagságúra tömték, s mázos arczokkal amazok rettegő hüledezésére előgurulnak" (Réső Ensel 1867: 250).

Századfordulói adat szerint: „Szokásos **Szegeden** az udvarok közepére garmadába hordott kukoricát muzsika- vagy cimbalomszó mellett fosztani, a mint itt a »kukoricahántást« nevezik. Alkonyatkor felhangzik a muzsika vagy cimbalomszó, egyik-másik udvaron s a csapatostól jövő lányok, legények letelepszenek a garmada köré s elkezdenek víg nótázás közben fosztani. Egy-egy rakás megfosztása után táncraperdülnek, majd fosztanak tovább. Közben-közben főtt vagy sült kukoricát, olykor jó zsíros pogácsát meg borral tele kulacsot hordanak szét köztük. Ha sok a kukoricafosztó a víg muzsikaszó mellett hamarabb készen vannak a nagy garmada megfosztásával, aztán

Uccu rajta uccu cu!
Félre gondok, félre bú!

felhangzik a táncszó és táncolnak hajnal hasadtáig" (Kovács J. 1901: 321).

Századunkban is még sokáig dívott a kukoricafosztás. A Bódva vidékén hívás nélkül mentek, ha meghallották, hogy valahol kukoricafosztás van. Nóta és tréfálkozás mellett dolgoztak. A háziaktól főtt kukoricát kaptak, és üszögös kukoricával kenegették tréfából egymást.

Kalotaszegen a máléhántást októberben kezdték. A század elején még elevenen élt a mesélés, különösen **Ketesden.** A legények üszkös kukoricával bekocsmolták, becsumázták, beüszközték a lányokat. Aki piros kukoricacsövet talált, mehetett lefeküdni. Inaktelkén azt játszották, hogy a kukoricahajat egymás fejére tették:

A pap házán gólyafészek
minden ember látja,
csak a vak nem látja,
az is kukucskálja!
(Vasas–Salamon 1986: 159)

Ilyenkor mindenki a fejéhez kapott, hogy nem az ő fején van-e. A háziasszony szilvát, almát, diót, főtt kukoricát, sült tököt adott a segítőknek.

A **kalotaszegi Nyárszón** főleg a legények mentek a lányos házakhoz megkérdezni, hogy „kell-e hántó?" A kukoricát a szoba tükör felé eső részében fejtették. Főtt csöves kukoricával és mézes kukoricával kínálták a segítőket. A lányok arcát a legények tréfából itt is üszkös kukoricával kenegették. A tengeri héjában meghengergették egymást a lányok, a piros csöveket pedig elkapkodták a legények, s azt csókkal kellett kiváltani. **Turán** a kukoricafosztóba rokonokat, jó barátokat hívtak meg. Jó időben az udvaron, esőben a konyhában, fészerben fosztottak. Szilvával, süteménnyel, itallal kínálták a segítőket. Énekeltek, beszélgettek.

Kukoricafosztás alkalmával játszott dramatikus játék az iklányberényi tinóvásár-jelenet. Egy legény fejmagasságban botot tartott, arra cserépfazekat vagy edényt tettek, a játékost pokróccal letakarták. A kukoricafosztóban eladásra kínálták. A jelenlévők alkudoztak az állatra, de nem tudtak megegyezni. Végül a „gazda" fejbe ütötte a jószágát, az elesett, majd azután felkelt és mentek tovább a másik helyre (Ujváry 1983: III. 182–183).

Nádudvaron csürhét jártak. Egy legény alakította a kondást, a többiek alkalmas pillanatban megrohanták a kukoricát. A lányok csövekkel dobálták a maskurásokat, akik arra törekedtek, hogy a kukoricahéjon meghempergethessék, megölelhessék a lányokat.

Ujváry Zoltán bőven szól az alakoskodó, maskarás játékokról, melyeknek egyik alkalma lehetett a kukoricafosztás is (Ujváry 1983: III. 148–184).

Forrás:
Jeles napok ünnepi népszokások: Tátrai Zsuzsanna
Összeállította:
Kaszainé Ocskó Györgyi

A Szentháromság oszlop

Jászfényszarun, a Templomkertben történő barangolásunkat tovább folytatva, most a Szentháromság oszlopot szeretném bemutatni. A XVII. századtól kezdve a legtöbb településen a pusztító pestistől való megszabadulás után felállították a római katolikus egyház egyik legfontosabb tételének, a Szentháromságnak a szobrát. A tétel szerint: Egy Isten van, de az csodálatos módon három személy: Atya, Fiú (azaz Jézus Krisztus) és Szentlélek. **A Jászfényszarun található Szentháromság szobor a templom déli oldala mellett található,**

Jászfényszaru

melyet Ézsiás János és neje Kiss Erzsébet állítatott 1903. november 8-án, a felállítás indokát azonban homály borítja. A szobrot Baly György kőfaragó és szobrászmester készítette jászberényi műhelyében. Baly 1886-ban alapította meg műhelyét és az évek alatt, Jászság szerte alkotott művészi kivitelezésű egyházi jellegű szobrokat illetve síremlékeket. Sőt művei a Jászságon kívül több helyütt megtalálhatók, így **Hatvanban** az ó-hatvani katolikus templommal szemben lévő Szentháromság szobor is az ő műve. A hatvani szobor érdekessége, hogy **szintén 1903-ban készült,**

Az ó-hatvani katolikus templommal szemben álló Szentháromság szobor

és a talapzat kivételével (mely Hatvanban díszesebb és még két mellékalakkal díszített) **teljesen megegyezik a Fényszarun láthatóval.** Érdekesség, hogy a jászfényszarui Szentháromság oszlop alapozásakor emberi csontokat is találtak, ezért értesítették a jász származású Hild Viktort, aki egy 1700-as évek elejéről származó férfi koponyát ásott ki, melynek különleges lelete egy kunsüveg darab, mely a kedvezőtlen klimatikus viszonyok ellenére is megmaradt. A Szentháromság szobor neoklasszicista stílusú alkotás. A téglatest talapzaton korintoszi jellegű oszlop áll. Az szobron az egyházi tant megjelenítve, az oszlopfő tetején a Szentháromság alakjai láthatók. Mivel azonban **a fényszarui szobor alakjai jelentősen sérültek, ezért szobrunk alakjait a hatvani Szentháromság emlékmű alapján kell rekonstruálni.** Az oszlopfő tetején felhőtrónuson baloldalt az Atya trónol, bal kezében gömböt tart, mely talán a Földet jelképezi. Jobb kezében pedig díszes jogart tart. Feje mögött az Atyaistenre utaló háromszög látható. Az Atya jobbján a Fiú ül, aki jobb kezében hosszú négyszögletes oszlopot tart, bal kezét pedig szívére helyezi. Feje mögött díszesen faragott glória található. Az Atya és Jézus Krisztus között a Szentlélek megszokott ábrázolása szerint galamb formájában látható. Mögötte sugarasan szétáradó glória látszik. A szobor érdekessége, hogy a három alakot a művész egy kőből faragta ki, így a középen található Szentlélek alakja szinte azt a látszatot kelti, hogy az Atya és a Fiú között lebeg.

A szobrot legutóbb 1995-ben Főglerné Kolozs Marcella restauráltatta, azonban mára sajnos ismét jelentős felújításra szorul. Valószínűleg az 1990-es évek végén végzett feltárások alatt az előkészítő munkálatokkor a szobor Atya figurájának fejét letörték és azt egy a testhez nem illő amatőr kivitelezésű alaktalan férfifejjel helyettesítették. Jézus Krisztus jobb kezében tartott oszlop a kéztől felfele hiányzik. A Szentlélek alakja pedig teljesen megsemmisült. Tehát az oszlop névadóinak szobrai erősen hiányosak és lepusztultak.

Fotók: Farkas Kristóf Vince

Jászfényszaru

A Szentháromság szobor mellett négy faragott kőoszlop is látható, egykor ezek az oszlop kerítéseként szolgáltak. Az oszlop két oldalán látható kiöregedett és megnyúlt tuják eltakarják a szobrot így inkább rontják annak környezetét, ezért célszerű lenne az örökzöldeket kivágni és helyettük kissé távolabb új növényeket ültetni.

A szobron látható feliratok:

ISTEN DICSŐSÉGÉRE
ÁLLITTATTA
ÉZSIÁS JÁNOS
és neje
KISS TERÉZIA
1903.
Baly Gy.
J. berény Vásárut

FELÚJÍTTATTA
FŐGLERNÉ
KOLOZS MARCELLA
1995

Farkas Kristóf Vince

Árpád-házi Szent Erzsébet

Ünnepe: november 19.

Erzsébet a felebaráti szeretet szentje. Tudta jól használni vagyonát, nem ijedt meg környezete rosszallásától. Arra bíztat példája, hogy vegyük észre a rászorulót, és ne ijedjünk meg a környezetünkben felhangzó ellenvetéstől.

Példája: „Jóban rosszban légy szentéletű."

Élete: 1207-ben valószínűleg Sárospatakon született. Édesapja II. Endre magyar király, édesanyja pedig az andechs-meráni családból származó Gertrúd volt. Szüleitől, környezetétől nagyon sok vallásos indíttatást kapott, de ő magában is nagyon kiskora óta megvolt az imára és a szeretetszolgálatra való hajlam. Játék közben is be-be ugrott a templomba picit imádkozni. Szívesen ajándékozta dolgait szegényebb társainak, korán kezdett koldusoknak alamizsnát osztogatni. Nem csak a saját szájától megvont falatokat adta oda, hanem a konyháról szerzett ennivalókat is vitte a szegényeknek.

Négyéves korában Wartburg várába került, mert Hermann türingiai tartományi gróf Hermann nevű fiával jegyezték el, ott kellett nevelkednie. Nehezére esett a szeretteitől való elszakadás is, a vár állandóan nyüzsgő vendégzsivaja is idegen volt számára, de még inkább az az ellenszenv esett nehezére, amivel új környezetében a legtöbben fogadták. Hatéves volt, amikor édesanyja meghalt (l. Bánk bán), ettől kezdve szinte csak az ima volt egyetlen vigasztalódása.

Később Hermann gróf és felesége mindent megpróbált, hogy védelmezze és segítse jövendő menyüket, hogy kellemessé tegyék életét. Aztán hirtelen meghalt a kijelölt vőlegény és ez megint csak lehetetlenné tette Erzsébet életét. Az idős gróf ekkor azt javasolta, legyen második fiának, Lajosnak a menyasszonya. Ennek Erzsébet is örült, mert Lajos már korábban is figyelmes volt iránta, kölcsönösen vonzódtak egymás iránt. Az udvar intrikái ellen Lajos nagy határozottsággal vette védelmébe szeretett menyasszonyát, és 1221-ben gyönyörű esküvőn házasságot kötöttek.

Csodálatosan boldog évek következtek, mintaszerű harmóniában éltek. Lajos teljesen partner volt Erzsébet vallásosságában, kölcsönösen segítették egymás életszentségét. Erzsébet igen sokat imádkozott, böjtölt, sőt vezekelt. A házassága lehetővé tette, hogy most már teljes energiával segíthesse a szegényeket, betegeket, nyomorékokat. Menhelyet állított fel, maga is ápolta a nyomorultakat, elesetteket.

1227-ben férje egy keresztes hadjáratra indult, de útközben járványban hirtelen meghalt. Erzsébet a fájdalomtól csaknem eszét vesztette. A gyász fájdalmát a sógorainak üldözése még fokozta, de most már ő sem bírta elviselni ezt a számára oly idegen világot. Az élettörténetét ettől kezdve a legendák fátylán keresztül ismerjük. Tudni kell azonban, hogy életét Erzsébet ettől kezdve tudatosan is alakította. Törekedett a mindent meghaladó önfeláldozás és szolgálat megvalósítására. Ez a helyzete ellentétes a kitaszított özvegynek a mártírsorsával. Pedig az igazság ez. IX. Gergely pápa személyesen rendelte Erzsébet gondoskodójává azt a Marburgi Konrád mestert, aki már Lajos életében is lelki vezetője volt Erzsébetnek.

Konrád mester segítette Erzsébetet az életszentségi hajlamának kibontakozásában. Kérlelhetetlenül szigorú volt. Kegyetlenül büntetett, a természeti hajlandóságokat igyekezett elfojtani. Erzsébet jó tanítvány volt, semmi sem zavarta meg vidámságát. Lelki szárnyalását viszont csak nehezen lehetett féken tartani.

Három piciny gyermekével megpróbált Eisenachba menekülni, de ott nem fogadták be őket. Egy ólban kellett nyomorognia, gyermekeit is elvették tőle, dolgoznia kellett. Mindez a szenvedés azonban csak közelebb vitte őt Isten szeretetéhez.

Férje barátainak a nyomására visszafogadták később Wartburgba. Ő azonban nem érezte ott jól magát, 1228-ban elvonult Marburgba, és ott ferences harmadrendi lett. Sokat imádkozott, alamizsnálkodott, böjtölt. Élete utolsó napjait gyermeki derű sugározta be. Mindenét elajándékozta és társnőit vigasztalta.

1231. november 17-én súlyos betegség után, és boldog belenyugvással halt meg. Halála után négy évvel, 1235. május 26-án IX. Gergely pápa már szentté avatta, édesapja még megélte lánya szentté avatását.

Közzétette: Kovács Béláné Pető Magdolna

Senior Mentor Program

A Senior Mentor Programban 55 év felettiek vesznek részt, hogy – mint mentorok és oktatók – az olvasás elsajátításában segítsenek azoknak az általános iskolás diákoknak, akiknek ez gondot jelent.

A Senior Mentor Program növeli a diákok tanulmányi teljesítményét és segíti az iskolákat, hogy munkájukban még sikeresebbek legyenek, valamint fokozza a programban részt vevő idősebb felnőttek jólétét.

„A Civil Vállalkozások hitvallása szerint **a társadalmi hálózatok értékkel bírnak,** és a közösségi kapcsolatok hatással vannak az egyének és csoportok produktivitására. A Civil Vállalkozások társadalmi hálózatok létrehozására törekszik a közösség kiaknázatlan erőforrásainak megfelelő helyre való becsatornázása érdekében."

Az erőforrás

Magyarországon 2010-ben a 65 év feletti népesség aránya 16% volt.

Az idősebbek aránya a teljes magyar népességhez viszonyítva fokozatosan növekszik. 2001-ben a 65 év feletti népesség száma 1,1 millió fő volt, amíg 2010-ben már megközelíti az 1,6 millió főt. 2025-re ennek a korcsoportnak az aránya előreláthatóan az ország népességének több mint 20%-át (2 millió főt) fogja kitenni.

A nyugdíjas korúak életmódja átalakulóban van. Az idősebb generációkba tartozók körében hajlandóság mutatkozik a nyugdíjas kor elérése utáni munkavégzésre, illetve részmunkaidős munkavégzésre.

Kutatásaink szerint az idősebb felnőttek különösen a fiatalokkal és gyerekekkel végezhető munka iránt érdeklődnek.

A sikeres mentor és oktató kvalitásait könnyen megtalálni az idősebb felnőttekben, akik türelmesek, gyors megoldások erőltetése nélkül hajlandóak időt szánni a gyerekekre, és rendszeresen tudnak tanítványaikkal foglalkozni.

A szükséglet

Azok a diákok – akik az iskolai tanítás után három vagy több órát egyedül töltenek – sokkal nagyobb valószínűséggel teljesítenek rosszul tanulmányaikban, lesznek depressziósok, használnak alkoholt és drogokat, valamint tapasztalnak nagy feszültségeket és jelenik meg életükben a magas stressz.

Az iskolai tanítás utáni programokban résztvevő diákok jobb jegyeket szereznek, nagyobb arányban készítik el a házi feladatot, valamint kevesebbet hiányoznak az iskolából.

Magyarországon a 788 ezer általános iskolás gyereknek mindössze 42,8 százaléka vesz részt iskolai napköziben vagy egyéb délutáni foglalkozásokon.

A magyar általános iskolák teljesítménye különösen nagy szórást mutat, 61 százalékot. Ez a szám az OECD országok átlagának több mint másfélszerese. A magyar közoktatás teljesítményének nagy szórása azt jelenti, hogy nincsen magas színvonalú és folyamatos teljesítmény standard az iskolákban, a diákok és az iskolák teljesítménye nagyban függ a társadalmi és gazdasági háttértől. Nagy egyenlőtlenségek jellemzőek a tanulási lehetőségek eloszlásában, a diákok rejtett képességei pedig kihasználatlanok maradnak.

Egy felnőtt mentor – egy iskolai tanéven keresztül való – jelenléte egy fiatal életében nagymértékben csökkenti az alkohol- és droghasználatot, az iskolai hiányzást és az erőszakos viselkedésre való hajlamot, emellett pozitív hatással van a tanuló családi kapcsolataira és iskolai teljesítményére.

A Senior Mentor Programban részt vevő idősebb felnőttek iskolai tanítás utáni programokban nyújtanak tanulmányi és társadalmi támogatást a fiatal diákoknak.

Előfeltételek:

- 55. életév betöltése
- erős elhivatottság többgenerációs környezetben való munkára és közösségi problémák megoldására
- elkötelezettség a diákokkal való munka és a fiatalokkal való kapcsolatépítés iránt
- a pedagógiai tapasztalat nem előfeltétel

Előnyök:

- lehetőség ingyenes tréningeken és csoportfoglalkozásokon részt venni a mentori és az oktatási képességek továbbfejlesztésére
- lehetőség tartalmas kapcsolatok kiépítésére a fiatalokkal és más idősebb felnőttekkel
- ösztöndíj lehetőség (a heti óraszámban legtöbbet teljesítő tagok havi ösztöndíjat kapnak)

A programban többségében budapesti általános iskolák találhatók, illetve Sopron, Győr, további helyeken pedig tagtoborzás történik: Kassa, Kecskemét, Pécel.

Forrás:
www.civilvallalkozasok.hu

Részlet az Integrált Városfejlesztési Stratégia lakossági kérdőíveinek elemzéséből

Jászfényszaru Város Önkormányzata az Integrált Városfejlesztési Stratégia készítése során kérdőíves felmérést végzett a lakosság körében azzal a szándékkal, hogy feltárja a lakossági igényeket, illetve a lakosság elképzeléseit az egyes városfejlesztési tématerületek fontosságáról. Jelen esetben csak egy részletet emelünk ki, a továbbiakról a későbbi lapszámunkban számolunk be.

„A felmérés során nyolc feleletválasztós és egy nyitott kérdésből álló kérdőívet juttatunk el a kiválasztott célcsoportnak. Az egyes kérdések esetén több válasz megjelölésére is lehetőség volt, illetve a vélemények bővebb kifejtését is lehetővé tettük a lakosság számára.

A kérdőívek elérhetőek voltak a Polgármesteri Hivatalban és a város honlapján, de elsősorban a Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaságon keresztül.

451 darab kitöltött kérdőív érkezett vissza, amelyek értékelése során az alábbi eredmény rajzolódott ki, arra vonatkozóan, hogy **mely szakterület működtetésére, fejlesztésére költene többet a lakosság.** Mint ahogy az előző kérdéseknél is, több válasz volt lehetséges. A legfontosabb, s legnagyobb összegű ráfordítást igénylő probléma a válaszadók véleménye szerint az egészségügyi ellátás (20,9%) illetve a közoktatás (15,9%).

A válaszok 15,9%-a érkezett a szakképzésekre, illetve 11,5%-a a kultúrára. A megkérdezett **jászfényszaruiak véleménye szerint tehát nagyobb hangsúlyt és ezzel párhuzamosan többletforrást kellene fordítani a szakképzések fejlesztésére.**"

Kovács Béla
Bedekovich Lőrinc
Népfőiskolai Társaság

Az Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Szakképző Iskola (5126 Jászfényszaru, Szabadság út 32.) szakképzést indít a 2011/2012. tanévben

Pályaválasztási Fórumot szerveztünk a 8. osztályos továbbtanuló diákok, szüleik és az érintett tanárok számára 2010. november 9-én, kedden délután 17.00 órától.

Fotók: Kovács Béláné Pető Magdolna

Helyszíne: Petőfi Művelődési Ház földszinti nagyterme volt. A tájékoztatón 14 középiskola ismertette a lehetőségeit, képviseltette magát a JNSZM Munkaügyi központ Jászberényi kirendeltsége és a város Oktatási Bizottsága is. Ismertetésre került – több intézmény által is – az Arany János program.

A Jászfényszarui szakképzésre a felvételi a tanulmányi eredmények alapján történik. Az egyes szakmák képzésére a megfelelő számú jelentkezés esetén van lehetőség (minimum 12 fő). Minden szakmacsoportra érvényes: **a 3 évfolyamos „Előrehozott szakképzés"** kerettanterv és központi program alapján. Az oktatott idegen nyelv: angol.

A képzést az alábbi tanulmányi területeken hirdetjük meg:

Gépészet szakmacsoport – egyedi kód: 01
Megszerezhető szakképesítés: **hegesztő**

Gépészet szakmacsoport – egyedi kód: 02
Megszerezhető szakképesítés: **gépi forgácsoló**

Gépészet szakmacsoport – egyedi kód: 03
Megszerezhető szakképesítés: **szerkezetlakatos**

Elektrotechnika-elektronika szakmacsoport – egyedi kód: 04
Megszerezhető szakképesítés: **villanyszerelő**

Elektrotechnika-elektronika szakmacsoport – egyedi kód: 05
Megszerezhető szakképesítés: **elektromechanikai műszerész**

Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció szakmacsoport – egyedi kód: 06
Megszerezhető szakképesítés: **élelmiszer- és vegyi áru eladó**

Vendéglátás-idegenforgalom szakmacsoport – egyedi kód: 07
Megszerezhető szakképesítés: **pincér**

Új lehetőség a szakmunkás tanulók számára, hogy a gazdaság által igényelt szakmákat tanulók, ösztöndíjat kaphatnak. A régiónkban jelenleg hiányszakmaként és ezért támogatott szakmaként jelölték meg a gépi forgácsoló, hegesztő, szerkezetlakatos, villanyszerelő szakmákat is.

Iskolánk segíteni szeretné azokat az általános iskolai diákokat, akik tanulmányaikat a szakmaképzés területén szeretnék folytatni.

A jászfényszarui **Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Szakképző Iskola** a 2011/12. tanévben úgynevezett előrehozott szakképzést indít. Ennek lényege, hogy az általános iskolát végzett tanulók a szakiskolában **három szakképző évfolyam elvégzését követően szakmai vizsgát tehetnek, és 17 éves korukra szakképesítést szerezhetnek. Ennek teljesítésével eleget tesznek a tankötelezettségüknek is.** Elsősorban a manuális készségeket igénylő szakmákban – a gyakorlatorientált képzés megerősítésével, **a hiány-, illetve preferált szakképesítések megszerzését helyezzük előtérbe.**

A jászfényszarui intézményünkben történik a közismereti tantárgyak oktatása és a tanulók eredményes szakmatanulásának elősegítése érdekében a tanulási képességet fejlesztő programok biztosítása. **Az elméletigényes szakmai és a gyakorlati képzést az EDU RÉGIÓ TISZK jászsági szakképző központja biztosítja a tanulók részére. Helyszíne: Jászberény Monostori út 4.** A képzés szakmai vizsgával zárul. A szakmai képzést követően a szakképzési együttműködés alapján a tehetséges tanulók a felnőttek nappali munkarend szerinti gimnáziumában folytathatják tanulmányaikat, további két év alatt érettségi vizsgát is tehetnek.

Szabadidőben számtalan sportolási lehetőséget kínálunk (labdajátékok, íjászat, sakk...), több szakkörben vehetnek rész diákjaink (angol nyelv német nyelv, informatika, drámajáték, képzőművészet...) és kulturális programokat biztosítunk (könyvtár, színház...). Iskolánk lehetőséget ad az ECDL vizsgára és alapfokú nyelvvizsgára (angol, német) való felkészülésre.

Jól működő külföldi kapcsolatok révén, szakmai tapasztalatcsere lehetőségeket szervezünk. Szakmai irányultságú versenyeken való megjelenést ösztönözzük, üzemlátogatásokat szervezünk.

„Együtt a szakképzés megújulásáért!"

Kedves Pályaválasztók! Várunk az iskolánkba – fontos számunkra, hogy biztonságban, jó körülmények között tanulhassál és a szakmai tudásod a lehető legjobb legyen!

Kovács Béláné Pető Magdolna
pályaválasztási felelős tanár

Galériabusz a Szépművészetibe

A Hamza Gyűjtemény és Jász Galéria **2010. december 4-én,** szombaton 8 órakor Jászberényből, a Déryné Művelődési Központ előtti parkolóból Galériabuszt indít Budapestre, a Szépművészeti Múzeum **NUDA VERITAS – GUSTAV KLIMT és a bécsi SECESSION kezdetei,** LUCIEN HERVÉ 100, illetve a FERNANDO BOTERO képei című nagy sikerű kiállítások egyidejű megtekintésére.

Részvételi díjak (melyek tartalmazzák a belépőjegyek árát, valamint az útiköltséget): teljes árú: 4800 Ft, kedvezményes árú (6-26 év közöttiek, pedagógusigazolvánnyal vagy MAOE-kártyával rendelkezők, 62 év felettiek): 3300 Ft.

A 6 év alattiak, a fogyatékossággal élők, valamint kísérőjük, az ICOM-, ICOMOS-kártyával, illetve arcképes újságírói igazolvánnyal rendelkezők ingyenes belépésre jogosultak, nekik csupán az útiköltséget, azaz 1400 Ft-ot kell kifizetniük.

Jelentkezési határidő: november 30.

Kérjük, hogy a nagy érdeklődésre való tekintettel mielőbbi jelentkezéssel és a részvételi díj befizetésével biztosítsák helyüket a Galériabuszon!

További információ a következő elérhetőségeken kérhető:

- személyesen: Hamza Gyűjtemény és Jász Galéria, Jászberény, Gyöngyösi út 7.
- telefonon: 57/503-260
- e-mail-en: hamzamuzeum@invitel.hu

www.hamzamuzeum.hu

Programajánló

Varnus Xaver és a Talamba ütőegyüttes közös crossover koncertje

A koncert november 28-án 17 órakor kezdődik Gödöllőn a Szent István Egyetem Sportcsarnokában.

Bár a hangversenyt a crossover jegyében rendezik, valójában **igazi adventi hangulatot szeretne teremteni Varnus Xavér és az öttagú Talamba Ütőegyüttes Gödöllő.**

Advent első vasárnapja az idén november utolsó hétvégéjén lesz, amikor másfél ezer nézőt várnak a Szent István Egyetem gödöllői sportcsarnokába.

Hogy mi a crossover, arra talán jó példa a műsor egyik kiemelkedőnek ígérkező része: az úgynevezett Adeste fideles gyűjteményből előadott néhány melódia. Varnus Xavier orgonaművész és az öt ütőhangszeres fiatalember mellett mintegy **100 lány és fiú** (a gödöllői Erkel Ferenc Általános Iskola tanulói) adja elő: Jöjjetek, hívek!

Az ismert karácsonyi ének kialakulása maga a crossover! Bizonyítva, hogy a különböző zenei stílusok között van átjárási lehetőség.

A „Jöjjetek, hívek" melódiája több évszázaddal eredetileg portugál tengerészdal volt, mások szerint Írországban keletkezett és egy angliai száműzetésből Franciaországba hazatért apátnak annyira megtetszett a dallam, hogy azt a vasperáson (vecsernye) is énekeltette a hívekkel.

Az adventi koncerten elhangzik még J. S. Bach, W. A. Mozart, Beethoven, Saint-Saëns több szerzeménye is.

X. Adventi Kastélynapok a Gödöllői Királyi Kastélyban

2010. december 11-12., 18-19.

Az esztendő legbensőségesebb időszakában újra ünneplőt ölt a Gödöllői Királyi Kastély. Immár 10. alkalommal, színes családi programokkal és gazdag látnivalóval várnak minden kedves látogatót. Néhány ízelítő: Karácsonyi Kastélymese, Varázslóiskola Interaktív mesejáték, Pásztorjáték, Szironta Csengettyű- és Citeraegyüttes és Arpeggio Gitáregyüttes adventi koncertje, Kézművesek karácsonyi vására. www.kiralyikastely.hu

KARÁCSONYHÁZ a kastély Pálmaházában 2010. november 8. – december 24. között. Részletes információ: www.tulipakert.hu

Varnus Xaver esete Mozarttal

2010. november 2.-án a Halottak napján felemelő élményben volt részünk a Művészetek Palotájában, a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben.

A 2009-es esztendő egyik legnagyobb zenei szenzációja a legendás francia jazzzongorista, Jacques Loussier, és a kultműfajt teremtő, világhírű magyar orgonavirtuóz, Varnus Xaver közös, dupla-teltházas

hangversenye volt a **Művészetek Palotájában.** Szerda délután történt. Egy átlagos hét mindenkori legátlagosabb közepén. S mégis: munkaidő közepén gyönyörködtetően borult fel Budapest bioritmusa. Csokornyakkendős öregurak és elegáns dámák, emós tinilányok és ősz hajú anyókák, elvágyódó tekintetű családanyák és kedvesen torzonborz egyetemisták légiói érkeztek, hogy kötelességeik elől emigrálva hallhassák e két elvarázsolt léleknek zenei egymásra találását. **„Ekkor, Loussier mester zenei aurájában határoztuk el a talambás srácokkal, hogy egy napon színre visszük Mozart démoni-fájdalmas remekművének, a Requiemnek jazz-változatát" – emlékezett a kezdetekre Varnus Xaver.** „Rögtön megemlítettem ezt Jacquesnak, hozzátéve azt is: a zenei filiszterek máglyát gyújtanak majd alattunk, ha hozzányúlunk ehhez a tabunak számító műhöz. Az ősz zseninek idegesen rándult meg az arca: „Szűklátókörű ostobák! Sose törődjön velük!" Majd az öltöző zongoráján belekezdett a Requiembe, azzal a hasonlíthatatlanul keserédes, csakis reá jellemző harmóniasorral, amely miatt idestova 50 esztendeje ő A Loussier." A jazz-requiem világpremier-előadása a világ tíz legjobb ütőegyüttese közé beválasztott **Talamba** közreműködésével vegyítette a mozarti zenei szövetet és a szabad jazz-parafrázisokat. S mindezt a Művészetek Palotája mesés orgonáján. **Lehet-e ennél több és magasztosabb halottaink napján?** Talán... Varnus Xaver eljátszott majd egy csokorra valót a Szép Kor három elfeledett magyar zeneszerző-géniuszának, Antalffy-Zsiross Dezsőnek, Pikéthy Tibornak és Lisznyay Szabó Gábornak legszebb műveiből – a remekművek feltámadásának biztos tudatában. Az elhangzott művek:

Lisznyai Szabó Gábor: Uneszáne tajkef - Fantázia egy ősi zsidó dallamra

Pikéthy Tibor: Pastorale

Antalffy-Zsiross Dezső: Halottak szigete

Kovács Szilárd: Változatok egy magyar népénekre - Hommage à M. Dupré

Kodály: Agnus Dei a Missa Brevisből

Mozart: Requiem (a Talamba Ütőegyüttes átdolgozásában – ütőhangszerekre, orgonára és kórusra)

Közreműködött: Talamba Ütőegyüttes Gödöllő, Budapesti Akadémiai Kórustársaság (karigazgató: Balassa Ildikó), Pásztor Rajmund – orgona

Vezényelt: Hollerung Gábor

Kovács Béla

Közérdekű telefonszámok

Orvosi ügyelet: 06-37-341-040
Mentők: 104
Tűzoltóság: 105 • Tűzoltóparancsnok (Jászfényszaru): 06-30-974-5690
Rendőrség (Jászberény): 107
Rendőrőrs: (Jászfényszaru): 57-422-138, mobil: 06-70-330-7626
TIGÁZ hibabejelentés: 06-28-430-488
Falugazdász: 06-30-598-1307
Vízmű: hibabejelentés munkaidőben: 06-57-422-631, munkaidőn túl: 06-30-275-3350
Szennyvíz-ügyelet: 06-57-423-938 (munkaidőben) és 06-30-429-4195
ÉMÁSZ hibabejelentés: 06-40-282-828
Kleopátra Patika, Szabadság u. 40.: 06-57-424-046, 06-30-244-1456
Fény Patika, Szentcsalád tér 13.: 06-57-522-460

Boldogság 69:09

EXPERIDANCE Produkció és a Nemzeti Táncszínház bemutatója 2010. november 28-án.

Rendező-koreográfus: Román Sándor

Román Sándor nagy sikerű tánctársulata, az **Experidance** új bemutatóval jelentkezik. Az 1001 év, a Revans, a Nagyidai cigányok, a Szeget szeggel többszázezer nézőt vonzó előadásainak koreográfusa a történelmi időutazások után ezúttal **napjaink és közelmúltunk, 2009 és 1969 Magyarországát választotta története színteréül.**

Válságok és reformok korát éljük ma is és éltük negyven éve is, de az új darab alkotói számára ennél fontosabbak lelki válságaink, lelki reformkísérleteink. A hősök mi vagyunk, a társra, a megértésre vágyók, a csodákban, álmainkban bízók, 2009 és 1969 boldogságkeresői.

A zenei kulisszát 2009 partizenéi és 1969 slágereinek világa adja. Főszereplőink a szerelem, mai és akkori huszonévesek, akikből mára hatvanasok lettek és természetesen az, akire/amire mindenki vár táncban, a vágyott csendben, az eltékozolt pillanatokban, a megálmodott ölelésben: a BOLDOGSÁG

Zenei Tükör:

Balás Eszter – Nem tudom a szemem levenni rólad (Havasy Viktor, Kalmár Tibor)

Kispál és a Borz – Kicsit szomorkás (Szenes Iván, Nádas Gábor)

Atlantis együttes – Jól érzem magam (Kalmár Tibor, Deák Tamás)

Syrius – Tranzisztori (Géczy József, Harsányi Béla)

Sárosi Katalin – Lassan bandukolva (Komlódi József, Tölösi Péter)

Harangozó Teri – Szeretném bejárni a földet (Kalmár Tibor, Majláth Júlia)

Atlas együttes – Segítség (Hoffmann Sándor, Saly Géza)

Kovács Kati – Most kéne abbahagyni (Kalmár Tibor, Wolf Péter)

Harangozó Teri – Sose fájjon a fejed (Deák Tamás, Fülöp Kálmán)

Szécsi Pál – 1 szál harangvirág (Ivanovici, Szécsi Pál)

Illés együttes – Az utcán (Szörényi Levente, Bródy János)

Illés együttes – Amikor én még kissrác voltam (Szörényi Levente, Bródy János)

Illés együttes – Ne gondold (Szörényi Levente, Bródy János)

Illés együttes – Elvonult a vihar (Szörényi Levente, Bródy János)

DIVSZ Induló (Anatolij Gregorovich Noikov, Gáspár Endre)

Vörös Csepel (Hans Eisler, Hidas Antal)

További előadások: Fesztivál Színház, szeptember 24., október 10., 30., november 14., 28., december 4. (15.00 és 19.00), 27. (19.00)

Rendező: Nemzeti Táncszínház

Pipafüst
Közéleti Civil Hírmondó
Kiadja:
Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság
Felelős kiadó: Kovács Béláné Pető Magdolna
Szerkesztőség:
5126 Jászfényszaru, Fürst Sándor u. 1.
Fax: (57) 422-527 • E-mail: info@bedekovich.hu
Szerkesztőbizottság elnöke: Dr. Palencsár Csaba
Készítette: az Új Berea Kft.
Tel.: 455-9080, fax: 455-9081
e-mail: ujberea.kft@chello.hu
Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója
ISSN 1789-6304

Ki volt Szent Márton?

Szent Mártont, a középkor egyik legnépszerűbb szentjét élete, és nem halála miatt avattak szentté. A IV. században Szombathely környékén született Mártont jólelkűsége, felebaráti szeretete, betegek és szegények iránti részvéte, egyszerű életmódja miatt a katonák, koldusok és számos mesterség védőszentjeként is tisztelték.

November 11-i napja a néphagyományban a jobbágytartozás lerovásának ideje, melyet kiadós liba-lakomákkal és munkatilalommal ünnepeltek.

Szent Márton életútja

Szent Márton 316-317 körül pogány római családban született a pannoniai Sabariában (a mai Szombathelyen). 15 éves korában a római hadseregbe sorozták. Katonaéveiben vitézsége mellett kitűnt jólelkűségével, felebaráti szeretetével, a betegek és a szegények iránti részvétével, egyszerű életmódjával. A legenda szerint Galliában, Ambianum (ma: Amiens) város kapujánál télen egy didergő koldusnak adta köpenye felét.

18 éves korában megkeresztelkedett, 20 éves korában megvált a hadseregtől. A Genovai-öbölben, Gallinaria szigetén remetéskedett. Később Poitiersbe ment, ahol a Ligugé kolostort alapította 360-ban. (Ez volt az első szerzetesi közösség Galliában) 371-ben vagy 372-ben a nép és a papság tours-i püspökké választotta.

Márton püspökként is szigorú szerzetesi életet élt. Erős, önálló jellem volt, nemes egyszerűséggel és emberszeretettel, igazságérzettel és kitűnő népies szónoki képességgel megáldva. Minden évben sorra látogatta a vidék egyházközösségeit, gyalog, szamárháton vagy dereglyén. Újszerű kezdeményezésével a felkeresett tanyákat és falvakat kezdetleges egyházközségi hálózatba szervezte. Egyik vidéki egyházkerületében, Candes-ben a 397-es évben megbetegedett és ott halt meg. Halálának napját a hagyomány november 8-ára, a temetését november 11-re teszi – Tours-i sírja híres zarándokhely lett.

Életében nem volt kapcsolatban a borral

Szent Márton azon védőszentek egyike, aki életében ugyan nem volt kapcsolatban a borral, de ünnepének időpontja a must kiforrásával, az újbor kierjedésével esik egybe.

Szent Márton és a bor szoros kapcsolatát fejezi ki Nyugat-Európa számos szőlőtermő vidékén elterjedt hiedelem is, miszerint Márton Krisztushoz hasonlóan a vizet borrá tudta változtatni. Tours-i Gergely (538-594) Mártont a bor gyarapítójának és adományozójának nevezi. Feljegyzései szerint Tours-ban volt egy csodatévő szőlőtőke, melyet Márton ültetett. Gergely leírásában egy Ingetrud nevű apáca a szent sírjáról egy edénybe vizet gyűjtött. Ebből a vízből egy cseppnyi elegendő volt ahhoz, hogy sírra helyezett félig töltött boros-edény egy éjszaka alatt tele legyen borral.

Márton nap a Gödöllői Régióban

Szent Márton a legismertebb középkori szent. A legenda úgy tartja, hogy Szent Márton alázatból ki akart térni püspökké választása alól.

A ludak óljába rejtőzött, azok azonban gágogásukkal elárulták. Innen származik a „Márton lúdja” elnevezés. A néphagyomány szerint ilyenkor vágják le a tömött libákat. Úgy tartották: „Aki Márton napján libát nem eszik, egész éven át éhezik.” Márton az újbor bírája is, tartja a hiedelem. Márton napján már iható az újbor. Bizonyítandó, hogy a népi bölcsességet a Gödöllői Turisztikai Régióban komolyan vették, november hónapban Gödöllőn, Domonyvölgyben, Ikladon, Fóton, Gyömrőn és Monoron színvonalas rendezvényekkel emlékeztek meg a szóban forgó lakomáról és az újbor ünnepéről.

Program 2010. november 5-14. között zajlott.
Márton-napi libanapok és az újbor ünnepe Gödöllőn az Erzsébet Királyné Szálloda Éttermében.
„Márton-napi” ételkülönlegességekkel és a Wunderlich Pincészet bor kínálata

2010. november 6–7. 10.00 órától
Márton-napi libator – Újbor ünnepe a Domonyvölgyi Lázár Lovasparkban
Egész napos programok várták a vendégeket! A villányi Polgár Pannon Primőr borok és a neszmélyi Szöllősi Pincészet újborainak kóstolója, lovasbemutató, libatoros ebéd cigányzenével. Gyermekeket színházi előadás, kézműves foglalkozások, állatsimogató, gyermek kalandpark várta.

2010. november 11.
Márton-napi lámpás felvonulás Ikladon
A Márton-napi lámpás, hagyományőrző felvonulás az Ikladi Német Nemzetiségi Napközi-otthonos Óvodától – Iklad, Iskola-tér 23. szám – 16.00 órakor indult és a település utcáin előzetesen kijelölt útvonalon haladt végig. Az óvodások és iskolások verssel, dallal és tánccal jelenítették meg a Márton-napi népszokásokat.

2010. november 13.
Márton-napi lúdfertályos bál Fóton
Márton-napi hagyományokat dallal és tánccal felelevenítő műsort, illetve bált szerveztek a Fóti Vörösmarty Mihály Művelődési Házban

2010. november 13. 15.00 órától
Márton-napi libahajtó Gyömrőn
Kicsiknek és nagyoknak libahajtás, vidám játékok! Forró tea, libazsíros kenyér várta a látogatókat. Családoknak vidám program!

2010. november 13.
Márton-nap Monoron
A Monori Kossuth Lajos Általános Iskola – Kossuth L. u. – tornatermében a Monor Környéki Strázsa Borrend zenés műsorral és vacsorával egybekötött borbemutatót szervezett 23 helybeli borász részvételével.

„Termelőtől direkt neked”

A termelotol.hu tulajdonképpen egy kereshető termelői adatbázis. Célja a lehető legtöbb hazai termelő elérhetőségeit összegyűjteni és kereshetővé tenni, hogy akik szeretik a gyerekkort idéző régi ízeket, könnyen megtalálják a lakóhelyükhöz legközelebb lévő termelőt és felvehessék vele a kapcsolatot telefonon vagy személyesen. Az oldal használata, a regisztráció, mind a termelők, mind a látogatók részére INGYENES. (Sokan kérdezték, ezért aki nem hiszi el, hogy ingyenes, az fizethet is! Ha neki így könnyebb.)

Remélem, hogy hosszú távon a kezdeményezés eredményeképpen, minél jobb ízű, minél jobb minőségű és minél kedvezőbb árú termékekhez juthatunk hozzá, mindezt úgy, hogy a hazai termelést, hazai munkahelyeket is támogatjuk.

Nem utolsó sorban cél, hogy a finom ételekhez szükséges alapanyagok vásárlását ne „beszerzés”-ként, hanem felfedezésként és élményként éljük meg, elbeszélgetve, barátságot kötve a gazdákkal.

A „termelotol.hu” oldal sikeréhez Ön is hozzá tud járulni termelők ajánlásával, az Ön által megismert termelők értékelésével, a „termelotol.hu” oldal népszerűsítésével. Mindannyiunk, így az Ön érdeke is, hogy minél több információval rendelkezzünk gazdákról, termékekről.

Sok sikert, élményekben gazdag vásárlásokat kívánunk!
A termelotol.hu csapata

A honlap ismerteti a vidéki és budapesti piacok címét, nyitvatartását. A piac fogalmán tágabb, gazdasági értelemben minden olyan – tényleges, vagy akár elvont – helyet értünk, ahol egy vagy több jószág és (vagy) a pénz cseréje zajlik. A csere lebonyolításához eladókra és vevőkre, pontosabban a javak kínálatára és keresletére van szükség. Szűkebb, hagyományos értelemben a piacok vagy piachelyek konkrét helyek, amelyek bizonyos árukkal való rendszeres kereskedést szolgálják. Ha viszont a kereskedés nem kötött helyszínen zajlik vagy időben rendszertelen, azt a népnyelv többnyire vásároknak nevezi.

Kovács Béla

Recept

Töki pompos vagy langalló

Mikor először hallottam a töki pompost emlegetni, őszintén szólva fogalmam sem volt róla, hogy miről beszélnek. A magyarázatot hallva a **langalló, azaz a kenyérlángos** ugrott be azonnal. Nagyanyáink korában, mikor még otthon sütötték a kenyeret, a gyerekek kedvéért kiszakítottak egy darabot a megkelt tésztából, kinyújtották és kisütötték a kemencében. A kamrában rejlő finomságokból szórtak a tetejére, tejfölt, sajtot, hagymát, szalonnát...

Sokáig feledésbe merült, míg a kézműves- és kirakodó vásárokon új karriert futott be. Valószínűleg Tök városából indulhatott el, ezért lett töki pompos a neve.

Nagyon finom, frissen, ropogósan, minden feltét nélkül kisütve egy jó gulyásleves vagy pörkölt mellé.

A vásárokon árusított pompos többnyire csalódást okoz sajnos (tisztelet a kivételnek), a csillagászati áráról már ne is beszéljünk. Itthon szívesen készítem, bár nincs kemencém (egyelőre?), a sütőben is remek lesz.

Egyszerű kenyértészta az alapja, én mindig burgonyás tésztát készítek. Nem sütöm elő a tésztát, szeretem, ha az ízes tejföllel összesül.

Hozzávaló a tésztához:
- 1 közepes főtt, lehűtött burgonya összetörve
- 2 dl a burgonya főzővizéből
- 2 tk. só
- 3 ek. olaj
- 50 dkg kenyérliszt
- 1 tk. cukor
- 2 dkg élesztő

A hozzávalókból tésztát dagasztok. Ha szükséges kevés vizet adok még hozzá, de csak óvatosan, mert a burgonya lágyítja a tésztát. Hagyom duplájára kelni. Egy nagyobb sütő-tepsit sütőpapírral kibélelek, a megkelt tésztát belenyomkodom.

Tetejére:
- 1 nagy doboz tejföl
- 1 g fokhagyma
- csipet só
- őrölt bors
- 5 dkg reszeltsajt
- 2 fej lilahagyma
- kb. 20 dkg apróra vágott bacon szalonna

A tejfölbe belereszelem a fokhagymát, a sajtot. Ízesítem sóval, borssal. A kinyújtott tésztára kenem. Elrendezem rajta a karikára vágott lilahagymát, végül megszórom a jó húsos bacon szalonnával.

20-30 percig hagyom pihenni, majd 200 fokos sütőben kb. 20 perc alatt pirosra sütöm. Paradicsommal, nyáron egy pohár hideg sörrel kitünő.

Olvastam egy cikket, ahol azt elemezték, hogy sör vagy bor illik a pompos mellé. Hát nem tudom, mindenki ízlése határozza meg, egy biztos, előtte nem árt egy pohárka mézespálinkát elkortyolni, ugyanis nem könnyű étel, viszont annál finomabb!

(Forrás: Limara péksége)

SEED közösséget szervezünk

Terveink között szerepel egy kedvezményes SEED klubkártya bevezetése, melynek birtokosai kedvezményesen vásárolhatnak a klubtagok körében, valamint kedvezményesen vehetik majd igénybe a SEED – Kisvállalkozás-fejlesztési Alapítvány, Budapest – szolgáltatásait. Kérjük, töltse ki a kérdőívet, így Önnel közösen gondolkodhatunk a felmerülő igényekről a SEED klubkártya megszületésének pillanatában. Szívesen fogadjuk észrevételeit, javaslatait, ötleteit a tervezett szolgáltatással kapcsolatban. (www.seed.hu)

A tisztességes sajtópolémia alapszabálya: „audiatur et altera pars” – „hallgattassék meg a másik fél is” A cikkekben szereplő adatok valóságtartalmáért a cikk írója felelős. (Szerkesztőség)